

REDAKCIO:
PRAHA II. DITTRICHOVA UL. 7. BOHEMUJO.
ED. KÜHNL.

4. VII. BOHEMA REVUO ESPERANTISTA. 1913.

Cena: 30 hal.

Nepovažujeme za povinnost odpovídati na dotazy, k nimž nebyla přiložena známka na odpověď.

ČASOPIS ČESKÝCH ESPERANTISTŮ
BOHEMA REVUO ESPERANTISTA

Kun literatura aldono

LEGOLIBRO DE BOHEMAJ ESPERANTISTOJ

Oficiala organo de bohemaj Esperantistoj kaj de CENTRA ASOCIO BOHEMA UNIO ESPERANTISTA (B. U. E.) (OFICEJO: PRAHA II., VODIČKOVA ULICE 38.)

Vychází 10krát ročně (kromě prázdnin).

Redakce vyhražuje si právo upraviti články pro tisk a vrací netištěné rukopisy, byla-li přiložena známka; práce původní mají přednost.

Předplatné v Rakousku 3 K, pro cizinu Fr. 3·75 = 1½ Sm. Účet pošt. spoř. 93.281.

(Prosíme o adresy přátel Esperanta, kterým bychom mohli zaslati s úspěchem ukázkové číslo.)

Aperas dekfoje en jaro (krom libertempo.)

La redakcio rezervas al si la rajton aranĝi la artikolojn por preso kaj resendas manuskriptojn nepresitajn, se poŝtmarko estis almetita; artikoloj originalaj estas preferataj.

Abono en Aŭstrio 3 K, por la fremdlando Fr. 3·75 — 1½ Sm. Konto ĉe la Ĉekbanko Esperantista en London. (Filio Dresden-Bankejo Arnhold.)

PRI ORHARA REĜIDO

KUN STELO SUR FRUNTO, SUNO SUR BRUSTO KAJ ĜISKUBUTE ORAJ BRAKOJ.

(*Popolrakonto, kiun la aŭtoro — s-o Fr. Štupar — aŭdis antaŭ tridek jaroj kaj verkis laŭ notoj tiame faritaj.*)

Foje vivis reĝino, kiu havis nur unu filon. Kiam la filo maturiĝis, ekregis kaj estis edziĝonta, li ne volis preni princinon, kiel aliaj reĝidoj kaj kiel tion postulis la patrino, sed li publikigis en sia regno, ke li edziĝos kun tiu knabino, kiu konsideras sin kapabla plenumadi la mastrumajn devojn, eĉ se ŝi estus plej malriĉa.

La regnanoj konsideris la reĝan publikigon ŝerco, kaj pro tio neniu knabino anoncis sin preta, edziniĝi kun la reĝo. La reĝo atendis dum unu jaro, kaj ĉar tio estis vana, li elsendis senditojn en ĉiujn partojn de sia regno, por ke ili kaŝe esploru, kiel oni juĝas pri lia edikto.

Unu el tiuj senditoj venis al tre malriĉa patrino, havanta tri filinojn kaj pasigis nokton en ŝia domo. Kiam oni vespere parolis pri la reĝo, diris la plej aĝa filino: „Se la reĝo edziĝus kun mi, mi ŝpinus en unu horo tiom da ŝpinaĵo, ke mi teksus el ĝi tolon por tiom da ĉemizoj, ke oni povus vesti per ili du regimentojn."

La mezaĝa filino diris: „Mi bakus en unu horo panon por du regimentoj, se la reĝo edziĝus kun mi."

Kaj la plej juna filino diris: „Kaj se la reĝo edziĝus kun mi, mi naskus al li orharan filon kun ora stelo sur la frunto, suno sur la brusto kaj oraj brakoj ĝis la kubutoj kaj orharan filinon."

La sekvintan matenon la sendito revenis al la reĝo kaj rakontis al li, kion li estis aŭdinta. La reĝo venigis la plej aĝan knabinon kaj demandis ŝin: „Ĉu vi kuraĝas plenumi tion, kion vi promesis tiuvespere?"

„Mi kuraĝas," respondis la knabino.

Oni pretigis linon, sed antaŭ ol la knabino komencis ŝpini, la horo pasis.

La reĝo venigis la mezaĝan knabinon kaj demandis ŝin, ĉu ŝi kuraĝus plenumi sian promeson. Ĉar ŝi jesis, oni alportis al ŝi farunon, sed antaŭ ol ŝi estis preta, la destinita horo estis pasinta.

Nun la reĝo venigis la plej junan knabinon kaj ankaŭ ŝin demandis, ĉu ŝi povus plenumi sian promeson. Kaj ĉar la knabino jesis, la reĝo edziĝis kun ŝi.

Nun ekmilitis malamiko kontraŭ la regno kaj la reĝo devis militiri. Dume la reĝino naskis orharan filon kun stelo sur la

frunto, suno sur la brusto kaj ĝiskubute oraj brakoj kaj orharan filinon.

Sed la patrino de la reĝo ne povis toleri la bofilinon, ĉar ŝi ne estis reĝidino, sed de simpla deveno. Tial ŝi forprenis la infanojn, metis ilin en korbeton kaj ĵetis ilin en la maron. Kaj al la bofilino ŝi submetis hundon kaj katinon. Al la reĝo ŝi sciigis, kian posteularon li havas, kaj treege kalumniis la bofilinon.

La reĝo, post la finita milito, furiozege revenis hejmen kaj diris al la edzino: „Mi ne mortigos vin, sed mi tiom vin malhonorigos, ke vi neniam povos vin purigi.“ Kaj li enmasonigis ŝin ĝiszone meze de la placo kaj starigis al ŝi gardiston, kiu devis atenti, ke ĉiu preteriranto kraĉu al la reĝino en la vizaĝon. Kiu ne farus tion, estu mortpafita.

Sur malgranda insulo de vasta maro vivis tiutempe ermito, al kiu ĉiutage anĝelo alportadis panbulon el la ĉielo. Iun tagon la anĝelo alportis tri panbulojn. La ermito miris kaj meditis, kion tio signifu. „Eble li havas laboron aliloke kaj li ne povos veni dum du tagoj,“ li pensis, manĝis unu panbulon kaj la du aliajn li enpoŝigis kaj iris promeni sur la marbordo. Baldaŭ li ekvidis korbeton. „Kio eble estas en ĝi?“ li sin demandis kaj prenis la korbeton el la maro. Ekvidinte la belegajn infanojn, li ekmiregis (ili scie estis la reĝaj gefiloj), sed li tuj divenis, kial li hodiaŭ ricevis tri panbuletojn. Li prenis la korbon, portis la infanojn domen kaj satigis ilin per pano, moligita en akvo. De tiam la anĝelo alportadis po tri panbuloj tage.

La infanoj bone prosperadis kaj bele kreskis. Tiel ili vivis sep jarojn. La anĝelo informis pri ĉio la ermiton, kaj kiam ĉi tiu estis mortonta, li senvualigis al la infanoj ilian staton kaj instruis ilin pri ilia estonta vivo kaj konduto. Li donis al la knabo nodbastonon, per kiu li frapu la teron, kiam li ion bezonos. Tuj aperos okpieda ĉevalo kaj plenumos lian ordonon.

La ermito mortis kaj la zorgitoj dece lin enterigis. Poste ili decidiĝis iri hejmen, kaj la knabo frapis per la bastono la teron. Tuj aperis antaŭ li la okpieda ĉevalo.

„Kion vi deziras?“ ĝi demandis.

„Portu nin en la regnon de nia patro,“ petis la knabo. La ĉevalo tion faris.

Alveninte en la hejmolandon, la knabo aĉetis nigran ŝafon, ordonis ĝin senhaŭtigi, prenis nur la felon kaj faris el ĝi du ĉapojn: unu por la fratino, unu por si, por ke ili kaŝu la orajn harojn kaj li la stelon sur la frunto. La avino kaj la akuŝistino, kiu ŝin helpis en ŝia malbona ago, meritis punon; tial la reĝido volis veni hejmen nekonata kaj ĉe okazo rakonti al la patro la nigran malbonfaron.

(*Daŭrigo.*)

EL HISTORIO DE LA HORLOĜO.

(Laŭ la bohema verko „Dějiny hodinářství“ de Č. Viedemann.)

(Fino.)

Historie memorinda estas la akva horloĝo, kiun la kalifo Harun al Raŝid prezentis donace al la germana regnestro „Karolo la Granda“ en la jaro 807.

Sur granda ciferplato de horloĝo estis la horoj signitaj per dekdu truoj. Ĉiam post unu horo malfermiĝis unu el la truoj, kaj tiom da metalaj globetoj, kioma horo estis, falis tra la truo sur grandan kupran teleron, kiu per laŭta eksono anoncis la horon. Je la dekdua horo aperis sur la ciferplato du figuroj de kavaliroj kun kompleta armilaro, kiuj ĉirkaŭiris la ciferplaton, refermante samtempe la truojn. Movigata estis la horloĝo per akvo, sed ne estas konate, kiamaniere. En la j. 1660 estis en Italujo de nekonata eltrovinto konstruita horloĝo, kiu dum longa tempo ĝuis simpation kaj sufiĉe estis uzata. Ĝi konsistis el metala cilindro dividita interne je ok fakoj aŭ kameroj. Tie troviĝis akvo, kiu tra malgrandaj truetoj en la dividaj parioj malrapide trafluadis el unu kamero en la alian. Tra la centro de la cilindro estis kondukita metala akso, kuŝanta horizontale en du lagroj sur stablo. Sur ambaŭ plilongigitaj ekstremaĵoj de la akso estis volvitaj ŝnuretoj kun peziloj. Sekve de trafluo de la akvo el unu fako en la alian ŝanĝis la cilindro senhalte sian pezpunkton kaj malrapide turniĝis, ĝis fine ĉiu akvo enfluis en la lastan kameron, kio laŭ la konstrumaniero daŭris dekdu aŭ dudek kvar horojn. Montrilo, fiksita sur unu aksa ekstremaĵo, montris la horon sur ciferplato.

Orontius Finaeus donacis al la franca reĝo Francisko I. akvan horloĝon, kiun li mem konstruis. Horizontala, iom pli ampleksa akso kuŝis turneble en lagroj. Ĉirkaŭ ĝi estis volvita ŝnuro kies fino estis ligita sur masto de malgranda ŝipo, flosanta en ujo sur akvo. Tra malgranda malfermaĵo elfluadis malrapide la akvo el la akvujo, la ŝipo malaltiĝadis samtempe kun la nivelo de la akvo, trenante post si la ŝnuron; tiu turnis la akson, sur kiu ankaŭ la montrilo estis fiksita.

Similan horloĝon, sed en mala maniero, konstruis jezuito Kircher, kiu ĝin donacis al la imperiestro Ferdinando III.

En negranda vazo sur akvo naĝis dukapa aglo; du tubetoj kondukis la akvon el supra parto en la kapon de la aglo, kiu tra malfermitaj bekoj ĝin ellasadis en la vazon, mem supreniranto per la altiĝado de akvo. Per siaj bekoj li samtempe montris la horojn sur plato.

Eĉ olea horloĝo iam aperis. Ĝi estis tre praktika, ĉar ĝi nokte lumis. La ideo estis tute simpla. En vitra vazo estis oleo,

kie brulis meĉo. Pro la brulkonsumado de oleo malaltiĝadis ĝia nivelo kaj per tio la tempo estis mezurata.

Ekzistis ankaŭ tiel nomata „magneta horloĝo“, kiu per sia mistera aranĝo kaŭzis grandan miron, sed efektive ĝi estis nenio alia ol ludilo. En vitra vazo sur akvo flosis ligna globo, en kies internon estis horizontale metita magneta stango.

La globo estis ĉirkaŭ la ekvatoro dividita je 24 partoj, je kiuj montris montrilo, fiksita sur la vazo aŭ ia figureto, ekzemple birdeto per sia beko. Tiu ĉi aparato staris sur tableto, en kiu estis kaŝita alia potenca magneto, kiu helpe de radara aparato unufoje en 24 horoj turniĝis. Tiamaniere ankaŭ la globo sur akvo devis turniĝadi. Kompreneble la aparato en la tableto kaŝita mem sen magneto kaj sen globo povis servi kiel tempomezurilo.

La horloĝoj suna kaj akva dum multaj centjaroj pli malpli kontentigis la homaron, ĝis fine ilin anstataŭis la horloĝo radara.

La radara horloĝo en tia senco kaj en tia konstruo, kiel ni ĝin hodiaŭ havas, estis eltrovita nur en la tempo pli malfrua, ĉar tre longe daŭris, ol fine la homa sprito venis al la ideo, la liberan kaj seninterrompan turniĝon de la radoj reguli aŭ pli ĝuste reteni por malrapida kaj proporcia turniĝado per speciala meĥanismo, nomata „paŝo“ (fr. Echappement, germ. Hemmung).

La „paŝo“ en la horloĝo kaŭzas, ke la radoj ne turniĝas rapide kaj seninterrompe, sed dento post dento malrapide antaŭenpaŝas. La rapideco de la paŝoj estas precize regulebla.

Malfacile estas nomi la eltrovinton de radara horloĝo. Multaj opinias ĉefdiakonon Pacifiko en Verona ĝia eltrovinto. Aliaj nomas Gerberton, kiu vivis je 200 jaroj pli poste. Gerbert naskiĝis en Auvergne en Francujo kaj en la jaro 999 li suriris la papan tronon sub la nomo Silvestro II. Li konstruis ne sole la radaran horloĝon, sed ankaŭ kun la horloĝo kunigitan aparaton, kiu batanoncis la horojn sur sonorilo.

Sed la tiama horloĝo devis esti tre zorgeme regulata, ĉar tiam ankoraŭ oni dividis la tagon de la suneliro ĝis la sunsubiro en ĉiu jartempo je dekdu horoj. Tiel ekzemple ni legas en la historio pri la unuaj institutoj de premonstratoj la ordonon, ke la preĝejservisto pri la horloĝo bone zorgu, por ke ĝi batu antaŭ la tagiĝo. Laŭ tio ni vidas, ke tia horloĝo ne batis ĉiujn, sed sole unu difinitan horon. Io simila, kiel ĉe la hodiaŭaj vekiloj. Tia horloĝo kompreneble estis tre malofta kaj sole la plej riĉaj monaĥejoj ĝin posedis. Ĝian fidindecon bele dokumentas la aludo de pastro Aleksandro, kiu skribas, ke la preĝejservisto de benediktina monaĥejo en Cluny en la j. 1108 iris kelkfoje dum la nokto observi la stelojn, por ke li povu difini la tempon kaj doni signon por matena preĝado. ne kredante al la monaĥeja horloĝo.

En la 13. jarcento estis la radara horloĝo jam pli ofta. La plej rimarkinda tiame estis horloĝo, kiun la egipta sultano Saladin en la j. 1232 sendis donace al la germana imperiestro Frederiko II. Ĝi montris la ĉirkaŭiron de suno, luno kaj aliaj planedoj helpe de radoj, movataj per peziloj. Eĉ dekdu signoj de zodiako troviĝis en la horloĝo. La prezo de tiu aparato estis taksita je 5000 dukatoj, sumo por la tiama tempo grandega.

En la sama jarcento oni trovas jam en kelkaj urboj de Italujo horloĝojn, kiuj eĉ ĉiun horon batanoncis.

En Anglujo tiam verŝajne ne estis multaj horloĝistoj; tion pruvas la pasportoj de tri majstroj el Nederlando, al kiuj Eduardo III. en la jaro 1368 tre kompleze permesis en Anglujo ekloĝi: „ad horologiorum artificium exercendum“ = por praktiki la arton horloĝistan. Simile estis en Francujo, ĉar Karolo V., nomata „saĝa“, venigis el Germanujo Henrikon de Wicka, por ke li konstruu horloĝon, kiu sur la turo de la reĝa kastelo en Parizo en la j. 1370 estis starigita. Tiu ĉi artisto havis loĝejon sur la turo, por povi prizorgadi la horloĝon, kaj li ricevadis tagan rekompencon 6 sous (12 Sd). Li do havis tre altan situacion, sed salajron tre malaltan.

En Strassburg estis konstruita horloĝo en la j. 1370. Tiu ĉi horloĝo krom la kutima tempodivido montris ankaŭ la ĉirkaŭiron de suno, luno kaj de la ceteraj planedoj. Super la ciferplato troviĝis bildo de Dipatrino, antaŭ kiu ĉiam tagmeze aperis statuoj de sanktaj Tri Reĝoj, faris profundan riverencon kaj refoje malaperis. Poste ekkriis pli supre koko, svingante samtempe la flugilojn.

Tycho de Brahe, la fama astronomo, kiu vivis dum regado de Rudolfo II. en Praha, posedis por siaj astronomiaj laboroj horloĝon, kiu havis sole tri radojn. La plej granda, kies diametro estis unu metro, havis 1200 dentojn.

Tiama horloĝo ne havis ankoraŭ pendolon, sed balancilon en formo de horizontala trabeto, kiel la balancilo ĉe pesilo. La pendolon eltrovis Christiano Huyghens, fama matematikisto, fizikisto kaj astronomo, kiu en la j. 1657 liveris al la holanda registaro la unuan horloĝon kun pendolo.

La horloĝkonstruado estis arto libera, ne havante sian propran gildon. Nur en la jaro 1500 fariĝis aparta fako de tiu ĉi meĥanika arto kaj en la jaro 1544 fondiĝis la unua memstara gildo de horloĝistoj en Parizo.

Je fino de la 17. kaj komence de la 18. jarcentoj multe da astronomoj kaj matematikistoj sin okupadis per esploroj kaj eltrovoj en la horloĝkonstruado kaj la rezultatojn de ili atingitajn uzis ankaŭ la horloĝistoj ĉe praktika laboro. Sole per tio oni povas klarigi la pli rapidan progreson de la tiama horloĝistarto.

F. Novák.

INFORMOJ PRI LA BOHEMA NACIO.

Datrevenon de naskiĝo de **J. A. Komenský** festis la bohema nacio la 28. de marto. (*1592 †1670).

Franca revuo „Les Marches de l' Est" eldonis, kiel ni raportis jam en la marta n-o, specialan kajeron tute dediĉitan al Bohemujo. Ĝi estas volumo de 100 paĝoj, kiu per sia bone elektita enhavo kaj bela aranĝo rimarkinde antaŭenpuŝos la interkonatiĝon de la franca publiko kun la bohema nacio kaj fortigos la reciprokajn simpatiojn, kiujn aludas la eldonejo en sia antaŭparolo. Enhavo de la kajero estas riĉa, varia kaj trafe karakteriza. Adolphe Delaunois en la artikolo „Prague" entuziasme priskribas la ravan belecon kaj pentrindecon de Praha. L. T. Demay (Une exemple: Les Sokols) kun admiro raportas pri la grandioza organizo „Sokol". Dr. H. Jelínek prezentas belan revuon de laboro de poeto Vrchlický. G. D. citas historian rememoron: „Bassompierre en Bohême" kun montrajo el liaj memoroj. Ely Souzdal ĉarme pentras en aro da artikoloj la vivon kaj la popolan arton en la moravia kaj hungaria Slovakujo. H. Jelínek kaj Marc Legrand prezentas en franca traduko montrajojn de la bohemaj kaj slovakaj popolkantoj. Adrien Mithouard („La Ferveur de Prague") priskribas la entuziasman akcepton de Francoj en Praha. Georges Ducrocq daŭrigas la impresojn kaj rememorojn rakontitajn en la libro „Nos Frères de Bohême", de geedzoj Jeanue kaj Frèdèric Regamey. Louis Thomas skribas pri la restado de Chateaubriand en Praha kaj citas lian propran skizon. Plue estas tie kolektitaj kelke da pensoj de la bohemaj patriotoj: Havlíček, Kollár, Bolzano, Jungmann, Dobrovský, Komenský, Balbín kaj Šafařík, represita la deklaracio, kiun la bohemaj deputitoj akceptis en la landa parlamento 1870 kontraŭ anekto de Alsaco-Lotringo per Germanujo kaj fine estas aldonita sufiĉe detala franca bibliografio pri Bohemujo. Ni varme rekomendas al samideanoj komprenantaj la francan lingvon, ke ili mendu ĉi tiun specialan kajeron. Prezo Fr 1·50. Adreso: Paris, VI. rue de Vaugirard 84.

Pri Bohemoj en Chicago publikiĝas la gazeto „Dom", redaktata de Radič en Zagreb leteron, kiun ricevis deputito Lupis de unu Bohemo el Chicago, kiu interalie citas, ke Chicago havas nun pli multe ol 2.000.000 da homoj, inter ili ĉirkaŭ 125.000 Bohemoj, kiuj havas tie siajn bankojn, kvar bierfabrikojn, 15 grandajn fabrikojn, unu altan lernejon, 20 elementajn lernejojn, 7 preĝejojn, 100 kuracistojn kaj advokatojn, 15 apotekojn, 400 viandvendejojn, 400 gastejojn, 500 magazenojn ktp. La bohema kapitalo atingas ĉi tie unu kaj duonon de miliardo da kronoj. — ***Kaj en Wien, la poliglota ĉefurbo de la aŭstria monarkio, malpermesas la magistrato al 400.000 tie loĝantaj Bohemoj malfermi privatan lernejon (por kiu ili konstruis el sia propra mono modernan palacon), same kiel ilin brutece subpremas la landa parlamento de Malsupra Aŭstrio, maldevigante per speciala leĝo fondadon de ĉiuspecaj publikaj lernejoj negermanaj. Kontraŭe en la bohema ĉefurbo Praha, kie inter 612.000 loĝantoj estas sole 34.000 Germanoj (preskaŭ ekskluzive Hebreoj), zorgas la magistrato pri germanlingva kleriĝado de la germanaj infanoj, konstruinte por ili supernombran kvanton da elementaj kaj burĝaj lernejoj, tiel ke en kelkaj klasoj de gimnazioj sidas po 7—15 lernantoj.***

La centa datreveno de naskiĝo de Samo Tomašík, kiu verkis la **slavan himnon** „Hej slované", okazis la 8. II. 1913. Li estis evange-

liana paroĥestro kaj slovena poeto. Ĝi estis aŭtune 1834 (en la sama jaro kaj tempo, kiam ankaŭ Bohemo F. J. Škroup verkis melodion de la bohema nacia himno „Kde domov můj?“), kiam la juna 21-jara Tomašík, vojaĝante Germanujon, haltis en Praha kaj tie plena de malĝojo kaj senespereco pro la tiame ĉiereganta germana lingvo kaj pro la tristaj kulturaj cirkonstancoj ekkantis siajn versojn, kiuj poste fariĝis nacia himno de Slovakoj kaj pli malfrue tutslava kanto, himno de Slavaro. Tomašík mortis la 10. II 1887.

ORBIS PICTUS — LA MONDO EN BILDOJ.

(J. A. Komenský — Comenius: 1654.).

KOVY. Olovo jest měkké a těžké. Železo jest tvrdé, ještě tvrdší ocel. Vysoké ceny jest zlato, z něhož razí se dukáty; po něm přichází stříbro, ze kterého se dělají zlatníky. Z cínu se hotoví konvice; z mědi kotle, z mosaze svícny. Magnet přitahuje železo. Rtuť jest tekutá, pohyblivá a zžírá kovy.

*LA METALOJ. **Plumbo estas mola kaj peza. Fero estas malmola, ankoraŭ pli malmola estas ŝtalo. Altvalora estas oro, el kiu oni stampas dukatojn: post sekvas arĝento. el kiu oni faras florenojn. El stano estas fabrikataj kruĉoj; el kupro kaldronoj; el latuno kandelingoj. Magneto altiras feron. Hidrargo estas fluida, moviĝema kaj mordas metalojn.***

STROM. Ze semene vyrůstá pláň. Z pláně stává se stromek. Stromek mění se v strom. Strom opírá se o kořen. Z kořene vzniká kmen. Kmen dělí se ve větve a ratolesti, které jsou složeny z listí. Vrchol jest nejvýše. Pařez tkví na kořenech. Špalek jest uťatý peň bez větví a má kůru a lýko, dřevo a dřeň. Jmélí roste na větvích; větve také vypocují stromové klí, pryskyřici, jantar, smůlu a j.

*LA ARBO. **El semo elkreskas planto. El planto fariĝas arbeto. Arbeto transformiĝas je arbo. Arbo sin apogas je radiko. El radiko altiĝas trunko. Trunko dividiĝas je branĉoj kaj branĉetoj, kiuj konsistas el folioj. Supro estas plej alte. Trunkbazo teniĝas per radikoj. Ŝtipo estas dehakita trunko sen branĉoj kaj havas ŝelon kaj baston, lignon kaj medolon. Visko kreskas sur branĉoj; branĉoj eksudas ankaŭ gumon, rezinon, sukcenon, peĉon k. a.***

OVOCE STROMŮ. Ovoce česá se s ovocných stromů. Jablko a pomoranč jsou kulaté. Hruška a fík jsou podlouhlé. Třešně visí na dlouhé stopce; švestka a broskev na kratší; moruše na kratičké. Ořech vlaský, lískový a kaštan jsou zavinuty v kůru a slupinu. Plané stromy jsou buď listnaté, jako lípa, olše, bříza, topol, buk, jasan, vrba, dub, jenž nese žaludy; aneb jehličnaté, jako jedle, sosna, smrk, modřín, které nesou šišky. Jalovec a vavřín nesou bobule. Z pecky kávovníka připravuje se káva, z listů čajovníka čaj.

*LA FRUKTOJ DE ARBOJ. **Fruktoj estas deŝirataj de fruktarboj. Pomo kaj oranĝo estas rondaj. Piro kaj figo estas longformaj. Ĉerizo pendas sur longa pedunklo: pruno kaj persiko sur malpli longa; morusbero sur tre mallonga. Juglando, avelo kaj kaŝtano estas envolvitaj en ŝelo kaj membrano. Sovaĝaj arboj estas aŭ foliohavaj, ekz.: tilio, alno betulo, poplo, fago, frakseno, saliko, kverko, kiu portas glanojn; aŭ koniferoj, kiel abio, pino, piceo, lariko, kiuj portas konusojn. Junipero kaj laŭro portas berojn. El kerno de kafarbeto estas preparata kafo, el folioj de tearbetaĵo teo.***

REVUO DE LA REVUOJ.

AKADEMIA DECIDO pri lingvaj eraroj en esperantaj verkoj.

La Akademio

rimarkinte kun bedaŭro, ke ofte aperas esperantaj verkoj, kiuj enhavas multajn lingvajn erarojn, ke pro diversaj kaŭzoj tiuj verkoj ne estas sufiĉe severe recenzataj de la esperanta gazetaro kaj ke tiu nesevereco estas trompo por la publiko kaj povas malutili evoluon de nia lingvo, donante al la publiko malbonajn ekzemplojn,

rekomendas:

al la gazetaj recenzistoj, ke ili estu pli severaj kaj ke ili ĉiam zorge notu la lingvajn erarojn, kiujn enhavas la recenzita verko;

al la verkistoj, ke ili ĉiam legigu siajn verkojn antaŭ la eldonado, ĉu de iu kompetenta Lingvo-komitatano, ĉu de iu kritikista komitato;

al la naciaj societoj, ke ili interkonsentu kun la naciaj subkomitatoj de la L. K., nun fondataj, por starigi, kiel jam faris la B. E. A., tiujn kritikistajn komitatojn, al kiuj la verkintoj kaj la eldonistoj povos sin turni por esplorigi la publikigotajn verkojn kaj ricevi iam garantion pri ilia lingva korekteco.

Ni aldonas al ĉi tiu oficiala komuniko, ke ekzistas speciala asocio de esperantaj literaturistoj „E. L. A.“, kies membroj (pagante jare K 2·40) havas la rajton postuli konsilojn por siaj eldonaĵoj, tralegadon de la manuskriptoj k. t. p. Adreso: S-ino M. Hankel en Dresden, Nicolaistrasse 18.

Ĝenerale oni multe kongresos en 1913. Se iu Esperantisto volus viziti nur ĉiujn esperantistajn kongresojn, semajnojn, tagojn ktp., li certe povus vojaĝi dum la tuta somero kaj devus veturi ankaŭ al Italujo, kie en Romo okazos la Katolika Kongreso. Almenaŭ ĉi tiu kongreso havos lokon en Italujo, kie oni volis sed ne povis aranĝi la IX. Universalan . . . Kiam estos pasinta la Naŭa en Berno kaj la Deka en Parizo, ĉu ne estos tempo por la decido, ke oni kongresu nur ĉiun duan jaron? La esperantistaro pligrandiĝas, la arango de niaj kongresoj universalaj estas jam tre malfacila laboro, por kiu oni bezonas multe da tempo kaj forto... Vere — mi opinias, ke oni lasu ĉiun duan jaron libera de universala kongreso. La naciaj asocioj ktp. kongresu en ĉi tiu libera jaro. Ambaŭ aranĝoj certe profitos rilate la nombron de la partoprenantaro kaj montros eĉ ankoraŭ pli entuziasmigan bildon ol nun, ĉar la entuziasmo ne estos tiel laŭkutima!

(*El „Pošta Esperantisto“ IV. 3.*).

*   *

Hachettova revue **„La Revuo“** uveřejnila v posledním (80.) čísle esperantský překlad úryvků ze spisů J. A. Komenského (viz Kühnlovu učebnici), jimiž seznamuje se čtenářstvo celého světa s názory největšího Čecha — prvního propagatora idee pomocného umělého jazyka. Tento článek o tak důležitém historickém dokumentu upozorní zároveň na připravovanou esper. publikaci „O Komenském“.

Dr. Jos. Domec vydal nedávno tiskem svou thesi (Bordeaux 1913) „De tumeurs hystiques de l'ovaire à contenu gazeaux“ a předeslal resumé celého díla, napsané esperantsky. Rovněž jeho francouzská předmluva jest hodna naší pozornosti: „Sbíraje látku

vztahující se k thematu mé práce, čerpal jsem ze mnoha děl, napsaných téměř ve všech evropských jazycích. Jejich překládání způsobilo obrovskou, nezřídka zcela zbytečnou ztrátu času, protože nejčastěji bylo konečně konstatovati, že přeložený článek neobsahuje nic pro moje thema zvlášť zajímavého. Proto byla by naše úloha velmi usnadněna, kdyby na konci každého původního článku nebo díla, kterých jsme použili, byl uveřejněn výtah psaný jazykem mezinárodním, každému pochopitelným. Takový jazyk mezinárodní již existuje — totiž Esperanto. Mnoho profesorů, autorit lékařské vědy, mezi jinými světoznamý prof. Bouchard, předseda spolku lékařů-Esperantistů ve Francii, prof. Bergorié z Bordeaux a věhlasný prof. Ch. Richet — již dávno vřele doporučují myšlenku, aby původní díla z lékařství byla doprovázena esperantským výtahem. O této myšlence bylo již velmi podrobně promluveno v doktorské práci dr. Pierre Correta „Utilité et possibilité de l' adoption d' une langue internacionale en medécine" (Paris 1908). Upozorňujeme na toto obsažné dílko každého, kdo se o tuto věc zajímá. Pokud nás se týče, abychom podepřeli výroky dr. Correta, řekneme jen tolik, že po osmiletém studiu latiny a němčiny, nikdy se nám nepodařilo přeložiti bezchybně latinský nebo německý text. Velká většina kolegů, se kterými jsem o této věci hovořil, ukázala se býti stejně slabou, ačkoliv studovali stejně dlouho. Naopak ale, několik dní studia Esperanta stačilo nám, abychom přeložili bezvadně text esperantský."

(*Z lékařského časopisu esperantského „Kuracisto"*.)

„Český Sběratel" přinesl v prvních třech číslech 1913 článek „O míšeňském porculánu" s několika illustracemi, který přeložil K. Procházka z esper. brožury vydané míšeňskou manufakturou.

P. Zoffmann dánský učitel v Koldingu podává v listopadovém čísle (1912) časopisu *„Danlando"* podrobnou esp. zprávu o své cestě, kterou podnikl koncem září 1912 za podpory města Koldingu po Čechách a Moravě, aby studoval české školství. Neznaje ani češtiny ani němčiny, používal výhradně Esperanta, a čeští učitelé-Esperantisté byli mu ochotnými průvodčími, podrobně jej informujíce o našich poměrech. Také v úvodnících čtyř čísel učitelského časopisu dánského rozepisuje se o neobyčejně zdařilém výsledku své cesty, za který děkuje znalosti Esperanta.

Řada pražských časopisů referovala o cestě prof. Pitlíka. — Časopis Českých *Učitelů* zmiňuje se ve článku sl. Šupichové o Esp. učitelském svazu.

JAZYKOVÝ RÁDCE — LINGVA FAKO.

Ze života Eskymáků Mořské vlny připlaví často kmeny z jižnější pevniny ke břehu Gronska. Eskymáci sbírají je a staví z nich své chýže. Protože nemají skla, dělají okna z ledu. Nemají také kamen, jimiž by vytápěli chýže. Lampa naplněná olejem, na němž splývá hromada knůtků, ohřívá světnici. Kromě toho má Eskymák kožichy, jimiž se přikrývá. V létě opouští chýži, aby se ubytoval ve stanu. Zajímavé jsou též pohřební zvyky Eskymáků. Mrtvolu úplně oblečenou zabalí do kůže, jež zemřelému sloužila dříve za lůžko; k tomu přiloží ještě jeden oděv, aby měl zásobu na onom světě. Pak ovinou kol mrtvoly provaz, jímž tělo vlekou po sněhu nebo po zemi jako saňky (ježto se mrtvoly neradi dotýkají) k místu, kde je dosti kamení. Tam přikryjí mrtvolu na ochranu

před psy, liškami a krkavci. Záhrobí jest jim světem materielním. Lovcům kladou poblíže hrobu sáňky, člun a lovecké nářadí; jeho psy uškrtí a nechávají mu je zapřaženy. Ženě přikládají ke hrobu kahan a dřevěný rámec, na němž sušívala obuv a rukavice; také misku nebo hrnek na rozpouštění sněhu, trochu tuku a sirek, aby mohla vařiti; rovněž jehlu, náprstek a jiné šicí potřeby. Také rdousívali nemluvňata a vkládali s matkou do hrobu, aby se jí po nich nestýskalo. Stan, kde zemřel Eskymák, pak opouštějí.

Jaro. Zima již minula. Slunce svítí zase tepleji Led a sníh tají. Pole, luka a zahrady se zelenají. Květiny a tráva znovu se objevují na zemi. Ptáci se vracejí z jižních krajů, staví si hnízda a obveselují nás svým příjemným zpěvem. Lidé vycházejí do volné přírody, aby tam pracovali. Rolník orá půdu, zahradník ořezává a štěpuje (*grefti*) stromy, přerývá záhony, vkládá sémě a později pleje plevel. Děti dovádějí a hrají si. Můžeme se opět procházeti v polích a v lese. Kachny vedou svoji mláď k rybníku, kuřata čile pobíhají po dvoře. Včely opouštějí úl a sbírají z květů pel a sladkou šťávu. Vesele klepotá mlýn u bublajícího potoka. Dny se dlouží, noci se víc a více krátí. Nebe jest modré. Jest jaro. (*Překlad v č. 5.*)

Kion kaŝadis sfingo. Kiel sciigas „Matin“, faris profesor Reisner el Harward'a universitato, konata egiptologo, kiu ĵus esploras en Egipto sfingon, sensacian eltrovon, kiu havas grandan sciencan valoron. Prof. Reisner sukcesis penetri en internon de la sfingo, kie li trovis templon konsekritan al suno. Tiu ĉi templo estas pli antikva ol la plej antikvaj piramidoj, ĉar ĝi datiĝas el tempo ĉirkaŭ 6000 jaroj a. K., sekve el la plej antikva tempo de la egipta historio. En la sfingo estas ankaŭ kripto de la unua konata egipta reĝo, Menes, kiu sin altigadis kiel diajon kaj konstuigis ĉi tiun sfingon. La koridoroj, elfositaj en la sfingo, kondukas en kavaĵojn, en kiujn oni ankoraŭ ne penetris, ĉar la laboroj komenciĝis nur antaŭ ses monatoj. La sfingo estas tuta elhakita el ŝtono kaj interne estas ankoraŭ rimarkeblaj urbaj konstruaĵoj, kiuj laŭ ĉio estis pli frue sub libera ĉielo. Ĝis nun oni ne penetris pli profunden ol en kapon de la sfingo, kie estas grandan halo, 18 m longa kaj 4 m 20 cm larĝa. Tiu ĉi halo estas kunigita per koridoro kun templo de la suno, kiu estas en alto de brusto de la sfingo. Estas tie centoj da objektoj, ornamitaj per kruco en cirklo, simbolo de la suno, sekve ankaŭ konsekritaj al la suno. En la sfingo estas ankaŭ multego da malgrandaj piramidoj. Laŭ prof. Reisner estis la piramidoj en tiu tempo nenio alia ol montriloj (gnomonoj) de sunhorloĝo kaj la sfingo mem estis dio de la suno. La piramido de Ĥeops precize montradis la horojn. La profesoro esperas, ke esplorado de la objektoj trovitaj en la sfingo malkovros misterojn de egiptaj pastroj, kies scioj pri magio estis, laŭ lia opinio, la plej bonaj. Liaj laboroj ne progresas sen malhelpoj, ĉar Araboj, okupataj per la laboro, ne volas dormi en kapo de la sfingo. Ili kredas, ke ĉi tiu kapo estas sidejo de multego da demonoj kaj ke ĉiuj homoj tie dormantaj, estas kondamnitaj al morto.

Z CELÉHO SVĚTA.

Esperantské sjezdy. Ve dnech 11.—12. května t. r.: Dánský kongres v Aarhusu; Federace Bourgogne-Jura v Auxerre; Britský kongres v Eastbourne; Rakouský Esperanto-Tago ve Štýr.

Hradci; Belgický kongres ve Spa. 1. června: Severo-francouzská Federace v Douai; Saská Liga Esperantská ve Frankenbergu. 6.—9. června: Škotský sjezd v Greenocku. 27. června: Výroční schůze Nizozemského spolku v Haagu. 14.—20. srpna: Kongresní týden v Gentu. 19.—21. srpna: Německý sjezd ve Stuttgartě. 24. až 31. srpna: IX. Světový Kongres Esp. v Bernu.

Návštěvníky bernského kongresu upozorňuje výbor na snížené ceny jízdních lístků 15- a 30-denních (viz č. 3.). Pro turisty, kteří nechtějí se zdržeti ve Švýcarsku déle než 10 dní, jest nejvýhodnějším koupiti si na hranici svýcarské přímý zpáteční lístek do Bernu (při čemž platí se za druhou cestu asi čtvrtina ceny). Mezi slevami oznamuje se též snížené jízdné do Bernských Alp (z Bernu do stanice Jungfraujoch a zpět 24 K).

Japonská Obchodní revue „Japan Trade Review“ projevuje svou sympatii k našemu hnutí uveřejňováním několikastránkové **rubriky esperantské**. Žádejte ukázkové číslo: Red. Hikosaka, Tokio, 4. Jurakučo-Itčome. Japan. — Rovněž otevřely své sloupce pravidelným zprávám esperantským arménský týdenník „Arplii“ v Tiflisu, finský časopis „Kylanlehti perheluke wisto“ v Kemi a německý týdenník vídeňský „Der Gendarm“, který uveřejňuje od ledna t. r. kurs Esperanta pod názvem E-Unterrichtsbriefe.

Pokroky Esperanta v Číně. Před rokem založený Svaz pod názvem Ĥina Respublika Esperanto-Asocio zahájil nejdříve kurs navštěvovaný 67 žáky a písemný kurs pro 300 osob, řízený red. K. C. Šanem. Po veřejné přednášce byla získána v denníku „Nin Li Pao“ stálá rubrika pro Esperanto, tak že letos čítá již Svaz na 400 členů; počet zaslaných a přijatých dopisů přesahuje 5000 kusů. Adresa: 49, Zimyen Rd. W. Gate. Shanghai, Ĥinujo. — Letošního roku začal vycházeti týdenník „La Socialisto“ redigovaný čínsky a esperantsky, který získal již 4000 abonentů.

V Uhrách vydala firma Egri Nyomda R. T. v Egeru první číslo nového časopisu „Hungara Esperantisto“ v 60.000 výtiscích a chce věnovati 20 000 K na propagaci Esperanta. — V lékařském kasinu v Budapešti promluvil Dr. Felix Turán „o nové situaci na Balkáně a uherských lékařích“, při čemž zvlášť akcentoval význam Esperanta pro tyto mezinárodní styky. Přednáška dr. Turána vyšla tiskem v revui uherského lékařského svazu. — Na letošních mezinárodních kongresech feminismu a těsnopisu, které se budou konati v Budapešti, bude užíváno též Esperanta. Mons. dr. Giesswein byl požádán výborem kongresu vydavatelů knih, aby mluvil též Esperantem.

Delegát švýcarského **„Červeného Kříže“** na Balkáně dr. C. de Marval píše o jazykových nesnázích, které se vyskytají mezi spojenci a raněnými Turky ošetřovanými v nemocnicích: „Zajisté pomocný jazyk Esperanto byl by mohl vykonati velké služby během války, kdyby se bylo pracovalo mezi balkánskými státy již dříve na účinnější jeho propagandě. Zdá se mi však, že není zde ještě dosti znám. Pouze jedenkráte, v Kumanovu, tázal se mě turecký kupec, mluvím-li Esperantem, jehož jest on stoupencem. Musel jsem doznati svou neznalost. V nemocnicích, kde pracují cizí misie, byla návštěva lékaře často „procesím“ osob snažících se uplatniti svých služeb překladatelských. Esperanto bylo by valně posloužilo lékařům, ošetřovatelům a stejně i trpícím. Ale ještě mnoho vody uplyne, než bude Esperanto známo takovým počtem osob, aby bylo vskutku ve válce užitečným. Pracujte tudíž na jeho

rozšiřování, vykonáte tím čin humanity a přinesete svůj kaménok ke stavbě budovy míru, kde budou si lidé rozuměti a tudíž i milovati se navzájem."

Raymond Poincaré, nedávno zvolený president Francouzské republiky, jest vynikajícím stoupencem myšlenky pomocného jazyka. Se svým bratrem Lucienem pracoval na řešení tohoto problemu a vydalo výsledky svého studia o jazyku pomocném (před řadou let) pod názvem „L'Ixessoire". Od další činnosti na tomto poli zdržely ho práce politické. Přes to však i nyní, kdy sen jeho mládí byl tak úspěšně uskutečněn Zamenhofem, zajímá se o snahy Esperantistů, kteří v něm naleznou zajisté vlivného příznice.

Mezinárodní Svaz **poštovních** a telegrafních úředníků-Esperantistů „Ildepo" měl 1. března t. r. 436 členů, mezi nimiž 309 z Německa, 70 z Francie a kolonií. Adresa: S-o Arnold Behrend, sup. poštpraktikanto, Breslaŭ, Maxstr. 22. Germanujo. Tamtéž redakce orgánu tohoto svazu „Poŝta Esperantisto". Ročně K 2·40.

Soutěž Michelinova. Jak jsme již v předešlých číslech zaznamenali, věnoval francouzský průmyslník Michelin 20.000 Fr. na propagandu Esperanta mezi mládeží. Podle řádu právě uveřejněného v pařížském časopise „Nos Loisirs" (30. III.), mohou se této soutěže súčastniti pouze čtenáři mladší 19 let. Jmenovaný časopis zároveň přináší první část textu francouzského, který mají kandidáti přeložiti do Esperanta. Odměny rozděleny na 379 cen po 2000 Fr., 1000 Fr., dvě po 500 Fr., 25 po 200 Fr., 50 po 100 Fr. a 300 po 20 Fr.

Přednášková cesta o Praze a o Čechách. Prof. Pitlík vrátil se 15. března do Prahy, aby po krátkém odpočinku pokračoval ve své cestě. Ve 24 předních městech osmi států západní Evropy konal 25 přednášek, které navštívilo celkem 6800 osob (průměrně 270 posluchačů). Většina přednášek byla pořádána v representačních místnostech (v burse, na universitě, na radnici a pod.) za protektorátu vynikajících korporací. Místní časopisy národní věnovaly přednáškám největší pozornost a tak posloužily zároveň místnímu hnutí esperantskému. Prof. Pitlík vydal se dne 17. dubna na další cesty a bude přednášeti v těchto městech: Kolding (Dánsko), Odensee, Kodaň, Stockholm, Gefle, Helsinki (Finsko), Reval, Petrohrad, Charkov, Lozovaja, Kiew, Piotrków a Kovno. Řada přihlášek se během cesty zajisté rozmnoží. ***Národní listy*** 22. III. 1913 uveřejnily v „Sokolské hlídce" obšírný jeho článek pod názvem: Po stopách sokolských v cizině, z něhož otiskujeme poslední odstavec:

„Přesvědčil jsem se, že i čeští Esperastisté svou soukromou korrespondencí nemálo přispívají k správnému informování ciziny. Nepodceňujme esperantského hnutí, jež v cizině má spoustu stoupenců v předních kruzích společnosti. Dík Esperantu mohl jsem nejen procestovati všechny státy západní Evropy, ale i nabýti zajímavých zkušeností po stránce politické, kulturní, socialní a turistické. E s p e r a n t o ú p l n ě s t a č í k d o r o z u m n ě n í s e v š e m i n á r o d y e v r o p s k ý m i, n e b o ť v k a ž d é m m ě s t ě m á m n o h o s t o u p e n c ů."

* *

Esperanto en servo de la nacioj. La pasintan jaron plenumis sukcese vicon da esperantaj paroladoj pri Kalifornio a m e r i k a samideano D. E. P a r r i s h, kiu traveturis la tutan Eŭropon. — Nunjare entreprenis similan vojaĝon b o h e m a Esperantisto prof.

A. Pitlík el Praha, pri kies sukcesaj paroladoj detale raportis jam la esperantaj kaj naciaj ĵurnaloj en ok eŭropaj ŝtatoj, kie li faris 25 prelegojn, vizititajn de 6800 aŭskultantoj. En tiu ĉi tempo li daŭrigas sian vojaĝon tra orienta Eŭropo. — En Nederlando li ricevis sciigon el Japanujo, laŭ kiu pere de Esp. vojaĝos kaj paroladoj pri sia patrujo japana inĝeniero Takahaŝi el Hiroŝima. — En la lasta n-o de „La Verda Standardo" ni legas vojaĝprogramon de Lajos Keleti (el Szászcebes en Hungarujo), kiu konatiĝis kun prof. Pitlík okaze de lia parolado en Bordeaux, kies multnombra vizito (800 gastoj en Ateneo) entuziasmigis lin por simila entrepreno.

Utila propagando inter junularo. En la duagradaj lernejoj prezentiĝas bona okazo atentigi pri Esperanto, se iu el la lernantoj-samideano, elektas ĝin kiel temon de sia oratora ekzerco. Jam kelkfoje bohemaj studentoj informis tiuvoje siajn kunlernantojn. En marto de tiu ĉi jaro paroladis pri nia lingvo studento de VII. klaso de la Akad. gimnazio s-o Josef Pitlík el Praha, ĉe kiu okazo li disdonis kelkdekon da ŝlosiloj kaj propagandiloj.

ESPERANTA MOVADO INTER BOHEMOJ.

Co jest Esperanto? Pod tímto názvem byla právě vydána česká informační **brožurka** formátu Čefeče (16 str.). Text této publikace jest otiskem článku napsaného p. K. Procházkou pro současně vydávaný Ottův slovník obchodní, a podává stručný přehled rozvoje myšlenky mezinárodní řeči, vzniku Volapüku i rozmachu Esperanta; není opomenuta ani zmínka o hnutí, které sice před pěti — šesti roky zvířilo hladinu života esperantského propagováním Ida, kterýžto plagiát Esperanta dnes však i se svými nekonečnými opravami oprav patří již minulosti. Nepatrná cena této publikace (3 hal., 50 ex. vyplaceně 1·20 K) usnadní značně práci českým propagátorům, kteří naleznou v ní nejvhodnější doplněk Čefečova „Klíče". (Přímým předplatitelům naší revue přikládáme exemplář k tomuto číslu.)

Často projevenému přání, aby B. U. E. vydala **nové nálepky**, bylo vyhověno tento měsíc: Vyšly čtyři druhy esperantských odznaků ve formě nálepek. Cena 100 roztříděných kusů 53 hal. vypl.

Pražských pohlednic s esper. textem, které vyšly minulý měsíc ve 30 druzích, bylo již prodáno téměř 3000 kusů. To zajisté nejlépe svědčí o oblibě, jaké se těší tyto umělecky provedené pohlednice. (Serie 30 kusů K 1·70.)

Kromě těchto pohlednic vydala B. U. E lístky s podobiznou **Dr. L. L. Zamenhofa** (světlotisk na bílém papíře, 20 kusů K 1·10).

Jak prospěti propagandě Esperanta? Každý přítel našeho jazyka může vykonati mnoho pro myšlenku společnou nám všem, vytkne-li si za úkol zaslati redakcím některých místních časopisů občasné zprávy o pokroku Esperanta. Látku k těmto nedlouhým článkům může čerpati z naší revue. Několik redakcí českých časopisů nam sdělilo, že byly by ochotny věnovati čas od času místo krátkým zprávám o význačných událostech ve světě esper. a rádi bychom všem vyhověli; to lze však učiniti pouze za spolupracovnictví alespoň několika našich horlivých propagatorů. Adresy redakcí sdělíme na požádání obratem.

*   *

En **Praha**, kie la regulaj kunvenoj de la **Klubo** (Vodičkova ul. 38) okazas ĉiun vendredon, kuniĝis kelke da samideanoj por inviti la b o n e parolantajn Esperantistojn al kunvenoj okazontaj de tempo al tempo en iu publika, multe vizitata restoracio aŭ kafejo. La unua kunveno okazis en rest. de la Urba Palaco kaj ĝia bona sukceso sekvigos baldaŭ la pluajn. Petu informojn pri la dato kaj loko. — **Č. Budějovice.** La 23. de marto okazis festa kunveno, kiun partoprenis inter aliaj la sekvantaj sinjoroj: MUC. Karpfen el Wien, A. Jakeš (tiutempe en Hungarujo), kaj ĉefl. K. Hollegcha (nune en Praha). La gastojn salutis s-o Svačina; pri Slovakujo parolis s-o Jakeš; poste kantis ĥoro direktata de s-o Hollegcha diversajn kantojn. Post la programo sekvis danco. — En **Kuxleny** finiĝis la 28. de februaro elemento kurso, gvidita de s-o faka instr. J. Jelínek; la sama malfermis novan kurson la 6. de marto, al kiu aliĝis de propra iniciativo 10 personoj. Krom tio li instruas 20 lernantojn de la burĝa lernejo dufoje en la semajno. — En **Vsetín** kunvenas la klubo ĉiun jaŭdon en lernejo. — La ĝen. kunv. de la Klubo en **Wien** (21. II.) rememoris la neforgeseblajn servojn, kiujn faris al nia afero la mortinta fondinto kaj prezidinto de la klubo s-o K. Macháček. La raporto de la sekretario enhavas kontentigan pruvon pri la agemo de ĉiuj membroj, kiuj precipe dum la kongresa semajno sin dediĉis al servoj de traveturintaj kongresanoj. La komitato konsistas nun el s-oj: Rud. Koutník, prez., Jos. Tachecí, vicprez., Rud. Dostál, sekr., f-ino T. Dostalová, kas. kaj J. A. Klimeš, Fr. Franc, J. Umysa, O. Klíma. W. Skokan, f-ine R. Haenggliová. Kunvenoj de la klubo kun supera kurso okazas ĉiun vendredon vespere en „Národní Dům XV." — S-o Fr. Dvorník el Radvanice en **Silezio** faris paroladon en **Dombrová**, post kiu aliĝis 20 kursanoj (dimanĉo). La klubo en **Radvanice** prezentis la 30. de marto kaj la 13. de aprilo bohemlingvajn teatraĵojn kunigitajn kun esperanta propaganda vespero. Grava kunveno esperantista estas projektata ĉe okazo de la regiona sokola kongreso. — Nia samideano s-o Fr. Svoboda en **Dresden** parolis en la loka gimnastikejo de „Sokol" pri Esperanto. Pli multe ol 20 ĉeestintoj sin enskribis por lia kurso, komenciĝinta la 30 de marto. — I. Klubo Dr. Zamenhof **Kladno** 983 havis sian unuan ĝeneralan kunvenon la 22. de marto; ĝia sidejo estos en nova vilao Dr. Zamenhof, kiun konstruas s-o O. Kočí. Samloke estos lernejo de E. kaj oficejo de U. E. A. La klubo ĵus presigas gvidfolion tra Kladno, subvenciitan de la urbestraro per 50 Kronoj. Prezidanto estas s-o O. Kočí, vicprez. s-o B. Pelikán, sekr. s-ino K. Kočí kaj s-o A. Vinš, protok. s-o E. Chlumecký, bibl. s-o A. Satra.

La 18. de majo okazos en **Pardubice** kongreso de orient-bohemujaj Esperantistoj, pri kiu raportas „Osvěta Lidu" en sia semajna rubriko, redaktata de dr. Schulhof. — Bonrezulta estas la laboro de niaj samideanoj en **Jičín**, kie malfermis kurson por 16 laboristoj en restoracio „U Konsumu" (merkr. vendr.) s-o Mendík, kaj por studentoj de pedagogio s-oj Stan. Knížek kaj V. Machytka. Direktoro de la pedagogio plenumis peton de la studentoj, subtenatan de samideano, s-o instruisto Šindelář, disponiginte la instituton por la kursoj, kiuj okazos ĉiun merkredon kaj sabaton de post la 23. IV. Jam 40 lernantoj de la pedagogio enskribiĝis. — En **Strakonice** komenciĝis kurso, gvidata de s-o Fišer. — En **Náchod** trovis Esperanto favoran subtenanton en persono de s-o

Zedník, banka oficisto, kiu gvidas publikan kurson (ĉiuvendrede), malfermitan laŭ permeso de urbestro Dr. Čížek en la burĝa knaba lernejo. Aliĝis 26 personoj. Tri lokaj gazetoj akceptas informojn pri E. kaj helpas tiel efektivigon de klubo. Marde okazas kunvenoj en restoracio „U Koruny“, celantaj liberan interparoladon; estas preparata publika kunveno kun ekspozicio, al kiu oni invitos la najbarajn societojn. Al s-ro Zedník kaj al s-o Moravec, supera poŝta oficialo, ni esprimas gratulon. — Kelke da adeptoj trovis E. en **Ouvaly**, danke la fervoran laboron ĉe s-o J. Vavrovský, ĝerdarma ĉefserĝento, pri kies laboro ni parolos pli malfrue. — En **Horažďovice** malfermis kurson por 22 personoj s-o V. Bříško en societo „Sokol“. — Kurson aranĝis dum vintro nac.-soc. grupo „Osvěta“ en **Praha I.** por 15 lernantoj. Instruadis s-o Fr. Poustka. La sama gvidas nun kurson en la komercista societo „Č. O. B.“ en **Vinohrady.** La bohema esp. societo en **Chicago** „La Gradata“ havas 50 membrojn; estas projektata fondo de dua klubo en alia parto de la urbo. En la urbo ekzistas ankaŭ, flanke de la angla, pola klubo esp. La kursojn, pri kiuj ni raportis en nia dua numero, vizitas 50 personoj. Kiam la kursoj estos fermitaj, oni aranĝos amuzan kunvenon. La klubo anoncas en „Amerika Esperantisto“ publikon literaturan konkurson, de kies bona rezultato dependas malfermo de dua konkurso, rilatanta Bohemojn.

BIBLIOGRAFIO.

Tutmonda Biblioteko je la memoro de L. Tolstoj. Redaktata de dr. N. Kabanov. N-o 1. *Dio — unu por ĉiuj* (12 pĝ. 12 hel.). 2. *Unu animo en ĉiuj* (15 pĝ. 12 hel.). 3. *Unua ŝtupo aŭ senmortiga nutrado* (45 pĝ. 25 hel.). 4. *Per kio homoj estas vivaj* (32 pĝ. 18 hel.) 5. *Dio vidas veron, sed ne baldaŭ diros* (16 pĝ. 12 hel.). 6. *Du maljunuloj* (31 pĝ. 18 hel.). 7 *Kie estas amo, tie estas Dio* (19 pĝ. 15 hel.). 8. *Sieĝo de Sebastopolo* (71 pĝ. 40 hel.). 9. *Kaŭkaza militkaptito* (36 pĝ. 20 hel.). Formato 13 × 17. Eld. J. J. Gorbunov-Posadov, d. Testov, Moskvo, Arbat 36. — La kolekto meritas la plej grandan disvastiĝon inter Esperantistoj; ĝia malalta prezo ebligos al ĉiu havigi ĝin. Firmo Posrednik (Peranto), kiu estis fondita en 1885 de Tolstoj kaj kiu estas favora al Esperanto, eldonas tiun ĉi kolekton celante disvastigi ideojn de la frata unuiĝo de homoj. La naŭ verketoj ĵus aperintaj, inter kiuj estas n-oj 1—3 tradukitaj de Anna Ŝarapov, la ceteraj de N. Kabanov, traktas pri temoj filizofiaj, konsiloj moralaj, religiaj admonoj kaj militrakontoj. La stilo estas ĝenerale bona kaj klara, kvankam kelkloke ni rimarkis neimitindaĵojn; ekz. estas ŝatata de la tradukintoj ofta forlasado de subjekto; anstataŭ „por ne (malpurig)i“ ni legas *ofte* eraran formon por k e ne (malpurig)i; senutila uzo de duobla negacio: mi n e povas nek... nek; kelkfoje malbone komprenataj signifoj de vortoj: memori s i n, malfacila vundo (negrava) k. a. La verketoj povos esti en sia dua eldono facile korektotaj kaj tiam ili meritos senkondiĉan aprobon . . .

Dr. A n d r e o F i š e r: *Esperanta Legolibro por lernantoj.* Internacia Krestomatieto. II. eld. korektita kaj kompletigita. Tiflis, 77. Elisabetinskaja (113 pĝ. 14 × 21). Prezo 30 sd. (75 h.) La aŭtoro sukcesis doni al la lernantoj per konvena elekto de taŭgaj tekstoj modelojn el nia literaturo, kiuj ne povas trovi sufiĉan lokon en niaj lernolibroj; la dua parto de lia verko, enhavanta ĉiujn ok

paroladojn de Dr. Zamenhof, celas samtempe konatigi la lernantojn kun la grandaj celoj sekvataj de Esperanto.

V. N. Devjatnin: *Propaganda piedvojaĝo al la oka Int. Kongreso* (94 pĝ. 12×18). Prezo M. 1·50 (K 1·80). Facilstila priskribo de vojaĝo, pri kiu oni legis ofte en niaj gazetoj. (Ĉu la prezo estas konforma al la enhavo?)

The Esperanto-English Dictionary, compiled by E. A. Millidge. XX.+480 pĝ. 11×17; bindita en tolo Sm. 2·625 (5 sh. 3 d.). Eld.: British Esper. Association, London.

Dictionnaire Complet Français-Esperanto par E. Grosjean-Maupin. XVI.+626 pĝ. 10×15; bindita Sm. 2·400 (6 Fr.). Eld.: Hachette & Cie, Paris.

Samtempe aperis du vortaroj, pri kiuj raporti estas vere plezuro. Iliaj aŭtoroj faris al nia afero tiel gravan servon, ke ni devas esprimi al ili nian dankon. Rilate la anglan vortaron, ni atentigas, ke s-o Millidge prezentis per ĝi al la mondo sian sepjaran laboron. ĉerpitan el Universala Vortaro kaj Aldono, el la verkoj de Zamenhof kaj el ĉefaj vortaroj ĝis nun aperintajn. Speciale interesa estas la atentigo pri radikoj ĉerpitaj el Fundamento aŭ el la Aldono, kiujn montras signo *f* aŭ *1* en formo de apostrofo. Preskaŭ post ĉiu radiko sekvas krom vico da derivitaj vortoj serio da 50—60 trafaj ekzemploj, kiuj superas ofte 50 liniojn! Malfacile oni trovas en la verko riproĉindajon. — Kun sama diligenteco laboris s-o Grosjean-Maupin super la alia — la franca vortaro. Ankaŭ lia kelkjara laboro estis akceptita kun senescepta aprobo. Se lia unua verko — vortaro esp.-franca — elvokis pro multaj neesperantaĵoj protestojn, tiam la nova vortaro fr.-esp. povas havigi al li nur laŭdojn, kiujn li plene meritas La diligenteco, kun kiu li laboris, vidiĝas ne sole en la riĉeco de la materialo, sed ankaŭ en la metodeco: laborinte laŭ tute scienca plano, li konscience registris ĉe ĉiu vorto per speciala signo (litero aŭ cifero) ĝian aŭtoron. Kiu almenaŭ iom konas la multsencecon de la vortoj en la franca lingvo, devas admiri la detalecon de la vortaro kaj la riĉecon de klarigoj ĉe la ĉefaj francaj prepozicioj, ekz. à, en, de, pour ktp La supre aludita uzado de specialaj signoj montrantaj la fonton, el kiu la vorto estas ĉerpita (laŭ la antaŭparolo ĉerpis la aŭtoro el 16 verkoj), estas bona rekomendo por tiu aŭ alia termino, kaj la uzantoj povas tiel mem taksi la valoron de ĉiu radiko.

Preparante nun mem detalan vortaron boheman-esperantan, ni povas kompetente diri, ke ambaŭ priparolitaj verkoj, en kiuj ni serĉas ĉiumomente, estas la plej valoraj libroj en nia literaturo.

LITERATURA KONKURSO.

Ni estis ĝojigitaj per la intereso kiun elvokis tiu ĉi entrepeno en vico de niaj legantoj.

Inter la dek laboroj alvenintaj antaŭ la fiksita termino, estis trovita plej bona la originala verko de *s-o František Štupar el Ljubljanja* (Krajno).

„Pri orbara reĝido kun stelo sur frunto, suno sur brusto kaj ĝiskubute oraj brakoj.“ (Presita en tiu ĉi numero.)

Al s-o Štupar estis sendita la premio. — Kelkajn el la ceteraj laboroj uzos siatempe la redakcio por la gazeto.

KORESPONDANTOJ: *57. S-o Maurice Breton, *Limoges*, Chemin de Beaupuy, 39. Francujo (il. k.). — *58. F-ino Alvina Vojciechovska, profesorino, *Volkovinci*, Podolskoj gub. Rusujo (il. k.). — *59. S-o Robert Robineau, *Angers*, 3. Bd. Henri Arnauld, Francujo (il. k.) fotografajoj; ĉiam resp.). — *60. S-o Jos. Sergejev, *Astrakano*, unua bakaldinskaja 38. Azizov. Ruslando. — *61. S-o V. Nazarov, *Samara*, Duĥovnaja seminario, III. klaso. Ruslando. — *62. S-o Victor S. Petrov, *Moskva*, I-ja Mescanskaja, Protopopovski per., dom 50/52, kv. 4. Ruslando. — *63. S-o Frederiko Schwarz, desegnisto, *Thun*, Svislando (kor. sole kun bosniaj aŭ hercegovinaj samideanoj). — *64. S-o V. Pimenov, Mariinskoje poĉt. otd. Terskoj obl. stanica Staropavlovskaja. Ruslando. — *65. S-o Branson Earl Myers, *Redwood City*, California. U. S. A. (31-jara; dez. kor. kun gejunuloj por interŝanĝi la ideojn kaj informiĝi pri kutimoj alilandaj). — *66. S-o John E. Mc. Donough, *Portland* (Maine), 560. Cumberland Ave. U. S. Amer. (il. k.). — *67. S-o Rene Defarve, *Bruxelles*, 42. rue Quainaux. Belgujo (14-jara). — *68. S-o Ŝ. En Cen, N-o 1. An-lan Rd. *Ŝanhajo* Ĥinlando — *69. S-o Lewis Berry, *Halifax*, 36. Conway Str. Anglujo (kor. kun Slavoj kaj slavaj policanoj: tuj resp.).

Adresojn de ruslandaj korespondantoj sciigos al vi (kontraŭ respondkarto) s-o Braný en Praha II., Nekazanka, Zemská úřadovna.

Detala **vortaro angla-esperanta** (neuzita!) (Jos. Rhodes) 544 pĝ. estas aĉetebla por rabatita prezo en la Esp. Oficejo en Praha II., Vodičkova 38. (Anst. K 7·50 sole 6 K.)

Viz 4. stranu obálky.

Eldonanto: **Ed. Kühnl.**

Presejo de Národní tiskárna a nakladatelství spol. s r. o. v Praze.